

Welk geheim
schuilt er achter
de glimlach van
de *Mona Lisa*?

DE
ANDERE
MONA
LISA

THRILLER

JONATHAN
SANTLOFER

Jonathan Santlofer

De andere Mona Lisa

Vertaald door Frank van der Knoop

De Fontein

21 augustus 1911
Parijs, Frankrijk

De hele nacht heeft hij zich in het donker verborgen gehouden, gekweld door Bosch-achtige visioenen van de hel, vol afgrijselijke monsters en door vlammen gepijnigde mensen. In het besef dat ook hij de rest van zijn leven in duisternis zal doorbrengen, staart hij in het donker.

We raken kwijt wat we niet genoeg waarderen, denkt hij. Die gedachte overheerst alles terwijl hij zijn overall aantrekt, over zijn straatkleding, en de kastdeur opent.

In het museum brandt geen licht, maar hij vindt moeiteloos zijn weg door de lange galerij. Hij kent hem als zijn broekzak en zijn schuldgevoelens sterken hem slechts in zijn voornemen. *De gevleugelde Nikè* van Samothrake werpt haar roefdierachtige schaduw. Er loopt een rilling over zijn rug, ook al is het warm en is de lucht bedompt.

Het vrouwengezicht doemt op als een spook. De mooie lippen zijn gebarsten, haar huid heeft een grauwe tint. Ergens jengelt een baby. Het gehuil zwelt aan tot een misselijkmakende kreet. Hij houdt zijn handen op zijn oren en er ontsnapt een snik aan zijn keel. Hij draait zich alle kanten op en zoekt in het donker naar zijn verloren geliefde en zijn kind. Hij fluistert hun namen. De muren komen op hem af, de zaal begint te draaien en het holle gevoel in zijn onderbuik breidt zich uit tot het hem helemaal omvat: hij is een leeg omhulsel. Nu begrijpt hij dat het gevoel van leegte dat hij al zo lang ervaart de voorafschaduwing is van wat hem de rest van

zijn leven te wachten staat. Hij heeft zich geïmagineerd in de rol van dode.

Zijn dat voetstappen?

Daar is het nog te vroeg voor, en bovendien is het maandag. Het museum is vandaag gesloten.

Hij blijft staan en tuurt door het halfduister van de gang, maar er is niets te zien. Waarschijnlijk beeldde hij het zich slechts in. Hij kan werkelijkheid en fantasie niet meer goed uit elkaar houden. Hij houdt zijn in een handschoen gehulde hand bij zijn oor en luistert, maar het is doodstil. Hij hoort alleen zijn eigen zware ademhaling en het bonzen van zijn hart.

Nog een paar stappen, onder de boog door en dan de Cour Visconti in. Deze zaal met zijn hoge plafond is groot genoeg voor de enorme schilderijen die hier hangen. In het donker zien de doeken eruit als zwarte rechthoeken, maar hij kan ze zich precies voor de geest halen: een landschap van Corot, een beroemd werk van Delacroix met een gezicht op een veldslag en *De inzegening van keizer Napoleon* van Jacques-Louis David. De dictator is gehuld in weelderige gewaden en een met bont afgezette mantel. Hij draagt een lauwerkrans op het hoofd en hij heeft een zelfgenoegzame blik op zijn gezicht.

Op dat moment, wanneer hij zich Napoleon voor de geest haalt, verzint zijn koortsachtige brein de verklaring die hij later zal geven, en die de kranten zullen afdrucken: dat hij het schilderij gestolen heeft om het terug naar huis te brengen.

Hij zou een patriot zijn, een held, in plaats van de immigrant die nergens thuishoort.

Hij is iets gekalmeerd en loopt een andere, smallere gang door. Hij is geconcentreerd en doelbewust. Hij zal bewijzen dat hij iets voorstelt.

In de kleinere Salon Carré kan hij de omtrekken van de schilderijen slechts met moeite onderscheiden. Titiaan en Correggio en daartussenin de hoofdprijs, de dame van de rots, de vampier die nooit slaapt, de beroemdste vrouw ter wereld: *Mona Lisa*.

Met bonzend hart, stijf van de zenuwen en vervuld van koortsachtige gedachten schroeft hij het kleine houten paneel los van de ijzeren bouten. Hij is een bezeten man en ziet zelfs zijn donkere, vervormde spiegelbeeld niet in het glas dat hij nog slechts een week geleden zelf heeft aangebracht.

Aan vijf minuten heeft hij genoeg.

Dan is hij alweer onderweg, met het schilderij tegen de borst geklemd, een donkere gedaante die haastig van deuropening naar deuropening loopt en dan een gang door gaat naar een trappenhuis waar hij blijft staan om het schilderij van zijn zware lijst en glasplaat te ontdoen. Die laat hij achter. En weer is hij op weg, nu door een smallere gang met marmeren beelden. Sneller nu, hijgend, zwetend, loopt hij onder een boog door tot hij bij een zijdeur komt, de Porte des Arts, precies zoals hij had gepland, een perfect uitgekomen droom, tot de deur op slot blijkt te zitten.

Hij trekt en duwt, rukt en draait, maar de deurkruk geeft geen krimp. Niets beweegt, alleen zijn hoofd loopt om.

Hij haalt een paar keer diep adem en dan schiet het hem te binnen: natuurlijk! De schroevendraaier. De schroevendraaier waarmee hij het schilderij heeft losgemaakt gebruikt hij nu om het slot los te schroeven, tot de deurkruk in zijn hand valt. Hij stopt hem in de zak van zijn overall, die hij vervolgens uittrekt, oprolt en stevig tussen zijn broekriem klemt.

Hij verbergt het schilderij onder zijn overhemd. Wanneer hij zijn jas dichtknoopt, voelt hij het oude hout langs zijn huid schuren. Zijn hart klopt tegen de geheimzinnige, vierhonderd jaar oude schoonheid die al meerdere ontvoeringen heeft doorstaan, vanaf de muur van Napoleons slaapkamer getuige is geweest van talloze moorden en zich door miljoenen mensen heeft moeten laten aangapen. Nu is ze uitgeput en de wereld moe. Ze verlangt nog slechts naar rust. Maar haar verhaal is nog lang niet ten einde.

I

December 2019
Florence, Italië

Carlo Bianchi duwde de zakdoek tegen zijn druipneus. Zijn winkel in de Via Stracciatella, niet ver van de Ponte Vecchio, was klein en volgestouwd met boeken. Ze lagen op planken, op zijn bureau en op stapeltjes die als kleine Mayatempels over de vloer verspreid lagen. Alles zat onder het stof. Het winkeltje rook naar vocht en schimmel.

Bianchi zocht naar een boek over rococo-tuinen. Hij wist dat het ergens moest liggen. Na lang zoeken vond hij het, onderaan een hoge stapel boeken. Hij lag op zijn zij, met zijn baard in het stof, en was juist bezig het boek voorzichtig onder de stapel uit te trekken, toen hij een paar sportschoenen met dikke zolen zag.

Bianchi draaide zijn nek en keek schuin omhoog. ‘*Posso aiutarla?*’

De eigenaar van de schoenen keek op hem neer. ‘Spreekt u Engels?’

‘Ja,’ zei Bianchi, die overeind krabbelde en het stof van zijn broek en jasje klopte. ‘Als je je hele leven aan boeken wijdt, pik je allerlei talen op.’

‘Ik zoek een dagboek dat u onlangs hebt gekocht van een Franse boekhandelaar. Hij heet Pelletier.’

‘Pelletier? Even denken. Ik heb ergens een lijst met recent aangekochte boeken.’ Bianchi begon ijverig de bonnetjes op zijn bureau door te spitten. In werkelijkheid wist hij precies welke boeken hij had gekocht en verkocht, waaronder ook boeken van en aan die

Franse handelaar, Pelletier. Maar hij gaf nooit informatie over zijn klanten.

‘Het dagboek is al meer dan honderd jaar oud,’ zei de man. Pelletier had gezworen dat hij het aan Bianchi had verkocht, en mensen logen bijna nooit als ze net een vinger kwijt waren geraakt en op het punt stonden er nog een te verliezen. ‘U zult zich de aankoop van een dergelijk boek toch nog wel herinneren?’ Hij legde zijn hand op die van Bianchi en drukte hem tegen het houten bureaublad.

‘*Sì, sì*, ik weet het nog,’ zei Bianchi. ‘Het was met de hand geschreven, in het Italiaans!’

De man liet los en Bianchi trok zijn hand weg. Hij deinsde achteruit en maakte zowat een buiging. ‘Het spijt me, maar... Dat dagboek... Ik heb het al verkocht.’

‘Aan wie?’

‘Aan een oude man, een verzamelaar. Een onbelangrijk iemand.’

‘Hoe heet hij?’

‘Dat weet ik niet m-’

De man greep Bianchi bij zijn revers en tilde hem van de grond. ‘Hoe heet hij? Vertel op.’

Bianchi spartelde met zijn armen. Zijn voeten hingen een paar centimeter boven de grond. ‘G-Gugliermo!’ zei Bianchi hijgend.

De man liet hem los. Bianchi kwam onvast op zijn voeten terecht en stootte een stapel boeken om.

‘En waar vind ik die Gugliermo?’

‘Hij... Hij werkte,’ – Bianchi probeerde op adem te komen – ‘als professore, aan de universiteit hier in Firenze. Nu is hij met pensioen, geloof ik.’ Hij wiep een blik op het raam in de hoop dat er iemand naar binnen keek, zodat hij om hulp kon roepen, maar de man ging voor hem staan om hem het zicht te benemen.

‘Zijn adres.’

‘Als u navraag doet bij de universiteit...’

De man wierp hem een dodelijke blik toe, waarna Bianchi onmiddellijk met trillende handen door zijn Rolodex begon te blade-

ren. Hij vond het juiste kaartje en wilde het voorlezen, maar de man rukte het uit zijn hand. 'Je hebt het dagboek toch niet gelezen, hoop ik?'

'Ik? Nee, nee.' Bianchi schudde hevig zijn hoofd.

'Toch wist je dat het met de hand geschreven is, in het Italiaans.'

'Misschien heeft Pelletier dat verteld, of ik heb er even in blik in geworpen, maar meer ook niet.'

'Juist,' zei de man. Hij trok zijn bovenlip op, waardoor zijn door tabak verkleurde tanden zichtbaar werden. Het kaartje stak hij in zijn zak. 'Niemand mag weten dat ik hier geweest ben. Die Gugliermo niet, niemand.'

'Nee, signore. Nee. Ik zeg niets. Zelfs niet tegen Pelletier.'

'Nee, natuurlijk niet,' zei de man.

Bianchi was nog steeds niet helemaal op adem gekomen toen de man hem een harde stomp op de borst gaf. Bianchi strompelde zwaaiend met zijn armen achteruit, gooide nog een stapel boeken om en viel achterover.

De man trok hem overeind, legde zijn handen om Bianchi's nek en begon te knijpen.

Bianchi probeerde iets te zeggen, maar hij kon slechts amechtig gepiep uitbrengen. De winkel begon voor zijn ogen te vervagen.

'Nee, je zegt niets,' zei de man, toen hij het strottenhoofd van de boekhandelaar voelde breken.

2

Twee maanden later

Sinds ik die e-mail had ontvangen waren er nog geen twee weken voorbijgegaan, maar hier was ik dan. Ik kon nauwelijks nog aan iets anders denken en had mijn leven achter mij gelaten. Voor iets wat uiterst onzeker was. Voor een bevestiging.

Ik probeerde mijn zenuwen in bedwang te houden en bleef even staan om mijn stijve spieren te strekken, waarna ik mijn rolkoffer door de ene na de andere lange gang reed. Tijdens de acht uur durende vlucht uit New York was ik veel te opgefokt geweest om te kunnen slapen en nu streden uitputting en opwindning om voorrang.

Leonardo da Vinci International Airport zag eruit zoals de meeste vliegvelden: onpersoonlijk, druk en felverlicht. Dat het vliegveld naar Leonardo was vernoemd, interpreteerde ik als een voorteken, al hadden ze dat natuurlijk niet gedaan om mij een plezier te doen. Ik keek hoe laat het was: zes uur 's ochtends. Daarna zocht ik de trein naar de stad. Dat ik die vond, was reden voor enige trots. Ik plofte neer in een stoel en deed mijn ogen dicht terwijl de gedachten als muggen in mijn hoofd rondzoemden.

Tweeëndertig minuten later was ik op Roma Termini. Het treinstation was enorm, druk en gonsde van de reizigers, maar toch had het een zekere romantische charme, al die treinen die vlak achter de loketten hun witte rook de winterse lucht in bliezen.

'Scusami, scusami.' Ik baande me met een gevoel van dankbaarheid jegens mijn ouders, die al sinds ik kon kruipen hun moedertaal met mij hadden gesproken, een weg door de menigte naar de volgende trein. Terwijl de minuten voorbijgleden, zocht ik met

mijn kaartje in de hand op het grote bord naar FIRENZE. Ik miste mijn trein bijna, want op het bord stond alleen de eindbestemming, Venetië, vermeld. Daar zou ik ook graag nog eens naartoe gaan, maar niet nu, want ik had iets belangrijks te doen.

De trein naar Florence was schoon en zag er nieuw uit, met comfortabele stoelen. Ik legde mijn koffer in het rek, deed mijn rugzak af en dommelde een paar keer weg, waarbij ik droomde dat ik vergeefs probeerde pagina's te grijpen die wegdwarrelden op de wind.

Ik dronk een blikje cola om wakker te blijven en keek naar buiten. Het landschap veranderde geleidelijk, van vlak naar heuvelachtig, naar middeleeuwse dorpjes op nog hogere heuvels in de verte. Het had iets onwerkelijks, alsof ik me in een speelfilm bevond in plaats van onderweg om, zo hoopte ik, eindelijk het antwoord te vinden op een honderd jaar oud raadsel en mijn twintig jaar durende onderzoek te voltooien naar de beruchtste misdadiger uit mijn familie.

Anderhalf uur later stond ik voor Santa Maria Novella, het drukke treinstation in het centrum van Florence, en sleurde ik mijn koffer over de met kasseien verharde straten. Een waterig zonnetje prikte af en toe door de lage bewolking. De lucht voelde fris en koud aan. Ik liet de gebeurtenissen van de laatste veertien dagen nog eens de revue passeren: de ontvangst van die e-mail, het boeken van mijn open vliegticket, mijn bezoek aan het Italiaanse consulaat waar ik een jongedame zover wist te krijgen mij een cultureel *permesso* te geven waarin stond dat ik hoogleraar kunstgeschiedenis was. Daarmee kreeg ik toegang tot allerlei culturele instellingen in Italië. Vervolgens mijn telefoontje naar mijn neef in Santa Fe, een jonge beeldhouwer die probeerde door te breken in de New Yorkse kunstwereld en dolgraag mijn lof in de Bowery tijdelijk wilde onderhuren. Een week later had ik mijn schilderijen verpakt in noppenfolie, mijn colleges overgedragen aan mijn student-assistent en vrij genomen terwijl het semester pas over een week afliep, iets wat veel moed vereiste voor een universitair docent die op een vaste aanstelling hoopte.

Ik stak de brede straat voor het treinstation over naar een doolhof aan smallere straatjes en probeerde de aanwijzingen op mijn mobiele telefoon te volgen, die steeds een nieuwe route berekende. Ik moest twee keer rechtsomkeert maken, maar na ongeveer tien minuten lopen kwam ik op een groot, rechthoekig plein met een okerkleurige kerk en een koepel van rode bakstenen, de Piazza di Madonna. Daar vond ik het hotel dat ik zocht. PALAZZO SPLENDOUR stond er in oude neonletters op de gevel.

De lobby van het hotel was zo groot als de keuken van een klein appartement in Manhattan. De muren waren dringend toe aan een lik verf en de vloer bestond uit gespikkeld wit marmer vol scheuren. De enige decoratie was een verbleekte zwart-witfoto van de David van Michelangelo.

‘Luke Perrone,’ zei ik tegen de receptionist, een jonge vent met pezige armen vol slecht uitgevoerde tatoeages. Hij had wat weg van een *heroin chic*-model, lurkte aan een sigaret en klemde een mobiele telefoon tussen zijn oor en schouder.

‘Passaporto,’ zei hij zonder op te kijken. Ik vroeg hem in mijn beste Italiaans of ik mijn koffer kon achterlaten en later terug kon komen, maar hij stak zijn vinger op om duidelijk te maken dat ik zijn telefoongesprek verstoorde. Dat was zonder enige twijfel persoonlijk van aard, of hij moest alle hotelgasten aanspreken als ‘*mio amore*’. Ik wachtte niet op antwoord, liet mijn koffer staan en ging naar buiten.

Volgens Google Maps lag San Lorenzo op vijf minuten lopen. Dat kon dus niet moeilijk zijn, maar toch ging ik de verkeerde kant op tot ik ontdekte dat ik de kaart op zijn kop hield. Ik liep terug, weer langs de koepelkerk op de Piazza de Madonna, en volgde de aanwijzingen langs een aantal gelaagde, okerkleurige bouwwerken en een lange ruwstenen muur met trappen die naar blinde bogen leidden. De muur eindigde op een hoek. De Piazza San Lorenzo was leeg, afgezien van een paar toeristen en een paar monniken in lange, bruine pijen.

Ik probeerde de omgeving in me op te nemen en besepte nu dat

zowel de muur waar ik langs was gelopen als het gebouw waar ik nu voor stond deel uitmaakten van een en hetzelfde grote complex.

Recht voor me stond de zandkleurige basilica met zijn ruwe en onvoltooid uitzierende muren en zijn drie zware boogdeuren, die allemaal gesloten waren. Links van de kerk bevond zich een kleinere boog en een donkere gang, die naar de beroemde kloostergang van San Lorenzo leidde, een plek die ik tot nu toe alleen van foto's kende.

Ik liep naar binnen en na slechts een paar stappen bevond ik me in een soort droom. De vierkante kloostertuin met zijn hexagonale heggen en loggia met één verdieping was ontworpen door Brunelleschi, mijn favoriete architect uit de renaissance. Even probeerde ik me in te beelden dat ik een kunstenaar was op het hoogtepunt van de renaissance, in plaats van een weinig succesvolle New Yorkse schilder die kunstgeschiedenis doceerde om de rekeningen te kunnen betalen.

Ik slaakte een zucht. Mijn adem vormde een wit wolkje in de ochtendkilte. Het hele plein ging schuil onder zilverkleurige rijp. Drie monniken in lange wollen pijen verpakten planten in jute, terwijl ik stond te rillen in mijn dunne leren jasje. Ik had niet gedacht dat het in Florence zo koud kon zijn. En eerlijk gezegd had ik na die e-mail wel andere dingen aan mijn hoofd gehad.

Geachte heer Perrone,

Een van de laatste wensen van professor Antonio Guggliermo was dat ik contact met u zou opnemen over een document, dat wellicht het dagboek van uw overgrootvader zou kunnen zijn. De professor wilde een artikel aan dat dagboek wijden, aangezien het volgens hem een 'opzienbarende' onthulling bevat. Zijn plotselinge overlijden heeft dit helaas onmogelijk gemaakt.

Het dagboek is, samen met de boeken en documenten van de professor, gedoneerd aan de Biblioteca Medicea Laurenziana in Florence. Ik heb zijn werken gecatalogiseerd en het dagboek in een doos gelegd met het opschrift *Meesters uit de hoogrenaissance*.

Om de papieren van professor Guggliermo in te zien, hebt u een culturele *permesso* nodig, maar die krijgt u ongetwijfeld.

Wanneer u toegang tot de papieren verzoekt, raad ik u aan niets over het dagboek te zeggen en mijn naam niet te noemen.

Hoogachtend,
Luigi Quattrocchi
Quattrocchi@italia.university.org

Ik had onmiddellijk contact opgenomen met Quattrocchi en in de e-mails die daarop volgden, kwam hij serieus en geloofwaardig over. Hij verzekerde me ervan dat het dagboek echt bestond, al kon hij de echtheid ervan niet garanderen.

Al jarenlang had ik brieven en e-mails rondgestuurd om informatie over mijn overgrootvader te verzamelen. De meeste bleven onbeantwoord. De mensen die wel antwoordden, eisten altijd geld, maar het had nooit iets opgeleverd. Maar dit keer had ik de informatie gratis gekregen, en voor zover ik het kon beoordelen zonder bijbedoelingen.

‘*Scusi signore,*’ zei een van de monniken, een jonge vent met een rosig baardje en felblauwe ogen. ‘Wacht u tot de bibliotheek opengaat?’

‘Ja!’ Ik klonk erg fel en verontschuldigde me onmiddellijk. ‘U spreekt Engels.’

‘Een beetje,’ zei de monnik.

Ik vertelde hem dat ik Italiaans sprak.

‘*Il bibliotecario è spesso in ritardo,*’ zei hij. De bibliothecaris komt vaak te laat.

Ik keek op mijn horloge. Het was precies tien uur. De bibliotheek had al open moeten zijn.

De monnik vroeg waar ik vandaan kwam. ‘Ik kom uit New York, maar mijn familie komt uit Ragusa,’ antwoordde ik. Ik was nog nooit in die stad op Sicilië geweest en vroeg me meteen af waarom ik hem over de herkomst van mijn familie vertelde. Ik had eigenlijk helemaal niets willen prijsgeven.

De monnik stak zijn hand uit. ‘Broeder Francesco.’

‘Luke Perrone,’ zei ik, met een blik over mijn schouder naar de ingang van de bibliotheek.

‘Het zal niet lang meer duren,’ zei hij. ‘Pazienza.’

Tja, geduld. Dat was nooit mijn sterkste kant geweest en nu al helemaal niet, nu ik louter op basis van een gevoel op reis was gegaan.

Ik keek broeder Francesco na. De monnik voegde zich weer bij de andere monniken in de tuin en ik zag dat hij hen iets toefluiserde, waarna ze alle drie in mijn richting keken. Ze knepen met hun ogen tegen de felle winterzon. Ik ging onder de bogen staan om me van hun blikken te verlossen en leunde tegen een zuil. Ik dacht aan mijn loft in de Bowery en aan de verzameling die ik als jongen in mijn slaapkamer in Bayonne, een stad in New Jersey, was begonnen. Die verzameling besloeg nu een hele hoek van mijn atelier: kopieën van honderd jaar oude krantenartikelen, een plattegrond van het museum met daarop in rode viltstift de vluchtroute van mijn overgrootvader, een metalen dossierkast vol artikelen over de diefstal en allerlei theorieën daarover, een lade die geheel was gewijd aan de brieven en e-mails die ik vanaf mijn tienerjaren had rondgestuurd naar iedereen die iets zou kunnen weten over de diefstal of over mijn overgrootvader zelf. En de antwoorden, hoewel die weinig ruimte in beslag namen en nauwelijks aanknooppunten hadden opgeleverd.

Er woei een kille wind door de kloostergang en ik huiverde. Iemand tikte me op de arm en ik schrok op.

Het was die jonge monnik weer. ‘*Mi scusi, ma la biblioteca è aperta.*’

Ik bedankte hem met een knikje en liep toen door de zuilengang naar de houten deur, die nu openstond.

3

Hoofdkantoor Interpol
Lyon, Frankrijk

John Washington Smith las de e-mails nog eens. Net als iedereen op de afdeling Kunstdiefstal van Interpol moest hij de bekendmakingen en websites in de gaten houden van antiekhandelaren, galleries en van wie er verder ook maar gestolen kunst zou kunnen smokkelen of verkopen. Op een van zijn drie computerschermen kwam voortdurend nieuwe informatie binnen. Hij was vooral geïnteresseerd in een diefstal uit 1911, de verdwijning van de Mona Lisa, het beroemdste schilderij van Leonardo da Vinci. Het was de afgelopen jaren zelfs een beetje een obsessie geworden. Hij vroeg zich af wat zich had afgespeeld in de twee jaar dat het doek zoek was, met als achterliggende gedachte dat er misschien wel een vervalsing in het Louvre hing. Al jarenlang deed het gerucht de ronde dat de dief, Vincenzo Peruggia, tijdens zijn gevangenschap een dagboek had bijgehouden, maar dat had niemand ooit kunnen vinden. Maar nu was er die e-mailwisseling tussen de achterkleinzoon van de dief, Luke Perrone – een Amerikaanse kunstenaar en kunsthistoricus die hij al jaren in de gaten hield – en een Italiaanse professor, met precies dat dagboek als onderwerp.

Smith zette zijn bril af en kneep met zijn vingers tussen zijn ogen. Hij had hoofdpijn. Hij had te lang naar het flakkerende licht van de computerschermen gestaard die in een wijde kring op zijn bureau stonden en daar de meeste ruimte in beslag namen. Het bureau zelf was een witte formicaplaat op dunne metalen pootjes die hem aan ET deden denken. Ook het draadloze toetsenbord en

de muis waren wit, evenals de hoekige dossierkasten langs de wand van zijn werkplek. Wit plafond, witte muren. Lichtgrijze vloertegels met een bobbeltjespatroon om ze op tapijt te laten lijken. De tegels veerden een beetje mee en Smith vroeg zich regelmatig af of ze gekozen waren voor hun geluiddempende werking, of om de voeten van de Interpolmedewerkers gezond te houden. Alle onderzoekers droegen namelijk sport- of wandelschoenen. Smith droeg witte Nike-gympen met dikke zolen die hij schoonhield met zeep en een oude tandenborstel.

Hij las de e-mails nogmaals en dacht na over de mogelijkheden, terwijl hij zijn enthousiasme in toom probeerde te houden. Hij kon de plaatselijke autoriteiten waarschuwen en Perrone en zijn Italiaanse professor in de gaten laten houden of een van de acht kleurcodes aan de zaak toewijzen waarmee Interpol de ernst van een vermoedelijk misdrijf aanduidde. Rood was het ernstigst. Vooralsnog wees echter niets op een misdrijf, zelfs niet op een overtreding. Nog niet, althans. Het secretariaat zou nooit met zo'n kleurcode instemmen.

Smith wierp een blik op het computerscherm links van hem met daarop de lijst van kunstvoorwerpen van over de hele wereld die op dit moment vermist of gestolen waren, met de datum van hun verdwijning. Kunstdiefstal en vervalsing waren ernstige misdrijven en de betrokkenen – verzamelaars, dieven en helers – waren niet alleen gewetenloos, maar vaak nog gevaarlijk ook. Volgens de statistieken van Interpol stond kunstdiefstal afwisselend op de derde of vierde plaats op de ranglijst van de belangrijkste misdrijven waar de organisatie zich mee bezighield, samen met onder andere drugshandel, wapensmokkel en witwassen. Smith nam zijn werk erg serieus, zoals hij alles serieus aanpakte, inclusief zijn dagelijkse calisthenics- en gewichtstrainingen waarmee hij behoorlijk wat spiermassa aan zijn 1 meter 80 lange gestalte had toegevoegd. Als zwarte jongen uit Baruch Houses, een sociaal-woningbouwproject in Manhattan, had hij al vroeg geleerd dat je niet zwak mocht zijn of zelfs maar een zwakke indruk mocht maken. Smith

had zijn vader nooit gekend, al had hij diens achternaam wel als tweede naam aangenomen. Op die manier klonk zijn doorsneenaam wat interessanter.

Hij keek hoe laat het was. Bijna twaalf uur 's middags. Na eerst in de file te hebben gestaan van zijn tweekamerwoning aan de rand van Lyon naar de uit veel glas en staal bestaande kolos waarin het internationale hoofdkwartier van Interpol gevestigd was, en vervolgens vier uur naar zijn computerscherm te hebben gestaard, had hij hoofdpijn en last van zijn rug. En dan moest hij later nog terugrijden.

Hij was dringend toe aan pauze, om rustig na te denken. En aan een sigaret.

De buisvormige lift bracht hem naar het achthoekige atrium midden in het gebouw. Daar waren nog wat mensen, maar in deze kille, minimalistische ruimte maakten ze een onwerkelijke indruk, alsof het robots waren. Smith vroeg zich af of dat ook voor hem gold, al leek het hem onwaarschijnlijk dat robots Marlboro Light rookten. Hij zoog de rook diep naar binnen terwijl hij de voors en tegens van zijn idee tegen elkaar afwoog. Het was namelijk in strijd met de regels van Interpol.

Hij keek omhoog. De hoekige vormen van de binnenruimte deden hem denken aan Baruch Houses. Beide plekken waren een soort gevangenis, ook al zag je hier geen graffiti en stonden er geen gedaantes in donkere hoeken die wiet, crystal meth of heroïne verkochten. Hoe ironisch, dacht hij, dat ik de ene gevangenis voor de andere heb ingeruild, terwijl hij juist had gehoopt dat zijn werk hier niet alleen een uitweg zou zijn, maar ook succes en roem zou opleveren. Was het daar al te laat voor? Hij nam nog een trekje van zijn sigaret en de gedachte nam vaste vorm aan, alsof de rook letters in zijn longen of hersenen vormde: als je ooit succes hoopt te bereiken en je naam wilt vestigen, moet je dit doen. Smith keek naar de andere mensen in het atrium en vroeg zich af of ze zijn gedachten konden lezen. Hij had in zijn leven wel meer dingen gedaan waar hij niet trots op was. Som-

mige van die dingen had hij nog nooit aan iemand verteld. Maar kon hij dit doen?

Daarover piekerde hij nog steeds toen hij het laatste trekje nam van zijn sigaret, en ook toen hij weer in de lift stond en over de geluidloze vloer van de analistenafdeling liep. Hij dacht aan wat er allemaal op het spel stond. Hij liep langs onderzoekers op hun open werkplekken, langs anderen die in een soort gecapitonneerde cellen zaten met drie muren van zachtgrijs, geluiddempend materiaal, die gebruikt werden als onderzoekers met elkaar moesten overleggen zonder dat anderen meeluisterden. Hij vertraagde zijn pas toen hij langs een vergaderruimte met glazen wanden liep. Daar was op dat moment een bijeenkomst van analisten waarvoor hij niet was uitgenodigd. Met gebalde vuisten en verstrakte nekspieren liep hij verder over de afdeling om zich ten slotte in de ergonomisch ontworpen stoel achter zijn bureau te laten zakken.

Hij was al zevenenveertig en nog steeds een *criminal intelligence analyst*, een van de vele bij de afdeling Kunstdiefstal van Interpol. Elk jaar weer zag hij dat andere, minder toegewijde analisten werden bevorderd tot lid van de Algemene Vergadering, het bestuur van Interpol, terwijl hij werd overgeslagen. Twintig jaar lang gegevens verwerken en onderzoeken, twintig jaar werken sinds hij afstudeerde in datawetenschappen en cryptografie aan het John Jay College of Criminal Justice in New York, en wat had dat opgeleverd? Dat hij tien uur per dag op een stoel achter een computer zat.

Smith slaakte een diepe zucht en keek omhoog, naar de warme gloed van de lange, platte verlichtingselementen aan het plafond. Hij moest iets doen, iets groots, iets unieks, iets waarover gepraat zou worden, iets wat de mannen en vrouwen aan de top duidelijk zou maken dat hij bijzonder was.

Hij leunde voorover en las de e-mails tussen die twee mannen nog eens door en stuurde ze vervolgens, samen met de tekstberichten en telefoontjes, door naar zijn persoonlijke e-mailaccount en mobiele telefoon. Niemand zou daar vragen over stellen, want niemand zou het zien. Hij liet zijn cursor langs de rij documenten

en mappen glijden die hij in de loop der jaren over deze beruchte kunstroof had verzameld en opende de map met het opschrift PERRONE. Op zijn middelste scherm verscheen alles wat hij over die man wist: de bijna twintig jaar aan correspondentie tussen Luke Perrone en allerlei andere mensen over zijn overgrootvader, zijn tentoonstellingen en baantjes als docent, de keren dat hij geschorst was op de middelbare school (vier keer: één keer wegens roken in het toilet, twee keer voor vechtpartijtjes en één keer wegens het lidmaatschap van een bende), een lijst met vrouwen met wie hij meer dan zes maanden een relatie had gehad – dat waren er heel wat – met submappen over die vrouwen, een veroordeling voor rijden onder de invloed toen hij zestien jaar was, een arrestatie wegens inbraak (dit dossier was vernietigd omdat hij destijds minderjarig was, maar aangezien Smith voor Interpol werkte kon hij rondneuzen in de archieven van de politie van Bayonne en had hij een kopie bemachtigd, evenals informatie over Perrones ouders en verdere familie).

Smith voegde de recente e-mails toe aan dit dossier. Hij zocht het nummer op van de Carabinieri Comando Provinciale in Florence om de plaatselijke politie op de hoogte te stellen, hetgeen hij als Interpolmedewerker verplicht was. Maar terwijl hij al bezig was het nummer in te tikken op zijn mobieltje, veranderde hij van gedachten. Heel even dacht hij na over de mogelijke gevolgen, maar daarna belde hij het vliegveld van Lyon om een vlucht naar Florence te boeken.

vernistaag aan met slechts een heel kleine hoeveelheid zuivere, gemalen pigmentstof, opgelost in olie en vernis. Om dezelfde zachte en omfloerste glans te krijgen die Leonardo's meesterwerk zijn dromerige karakter gaf.

Chaudron liet me vol trots de achterzijden van de panelen zien, waarop hij elke vlek en beschadiging zorgvuldig had gekopieerd. En als pièce de résistance had hij ook nog het stempel van het Louvre zelf nagemaakt!

Maar dat was nog niet alles. Hij had de voltooide schilderijen naast draaiende ventilatoren en brandende haardvuren gezet. Hij liet de rook van brandende kaarsen erlangs glijden om ze ouder te doen lijken. Hij voegde extra vernislagen toe, waarvan hij wist dat ze zouden barsten. Hij werkte er maandenlang aan.

Maar ik wachtte inmiddels al bijna twee jaar.

Eindelijk waren de zes vervalsingen gereed.

Nu was Valfiero aan de beurt. Hij moest ze verkopen op de zwarte markt, een handelsnetwerk dat net zo'n smerig doolhof was als de riolen van Parijs. Een netwerk dat Valfiero maar al te goed kende, aangezien hij alle onscrupuleuze kunsthandelaars en verzamelaars in de stad en ver daarbuiten heel goed kende. Hij verkocht de schilderijen een voor een. En elke verzamelaar geloofde dat hij de originele Mona Lisa in handen had!

Pas toen Valfiero alle vervalsingen had verkocht, kreeg ik het origineel van hem terug.

Hij zei dat dat mijn betaling was. Een schilderij dat miljoenen waard was.

En ik geloofde hem.

Eerste druk november 2022

Oorspronkelijke titel *The Last Mona Lisa*

Oorspronkelijke uitgever Sourcebooks, LLC.

Copyright © 2021 Jonathan Santlofer

The moral right of the author of this work has been asserted in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988

Copyright © 2022 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Vertaling Frank van der Knoop

Omslagontwerp Studio Jan de Boer, Utrecht

Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 261 5704 2

ISBN e-book 978 90 261 5705 9

NUR 332

www.uitgeverijdefontein.nl

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande – overleden of nog in leven zijnde – personen, anders dan die in het publieke domein thuishoren, berust op puur toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.